

UNIwersytet
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Filozofia lingwistyki

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Językoznawstwo i zarządzanie informacją		Cykl dydaktyczny 2023/24	
Specjalność -		Kod zajęć 09JZIS.28N.07223.23	
Jednostka organizacyjna Wydział Neofilologii		Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia drugiego stopnia		Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty nieprzypisane	
Profil studiów profil ogólnoakademicki			
Koordynator zajęć	Władysław Zabrocki		
Prowadzący zajęcia	Władysław Zabrocki		
Okres Semestr 4	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 5

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie wiedzy z zakresu filozofii lingwistyki.
C2	Uświadomienie studentom problemów logicznej teorii języka.
C3	Zapoznanie studentów z podstawowymi paradygmatami myśli językoznawczej i głównymi procedurami badawczymi przeprowadzanymi w językoznawstwie.

Wymagania wstępne

Ogólna wiedza wyniesiona ze studiów pierwszego stopnia.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna i rozumie przedmiot i metody badawcze filozofii lingwistyki.	JZI_K2_W01, JZI_K2_W02, JZI_K2_W03	Esej
W2	zna i rozumie generatywne aspekty gramatyki kategoryjnej Kazimierza Ajdukiewicza. Rozumie relacje międzyparadygmatyczne w lingwistyce.	JZI_K2_W01, JZI_K2_W02, JZI_K2_W03, JZI_K2_W07	Esej
W3	zna dokonania szkoły praskiej i rozumie funkcjonalny sposób wyjaśniania faktów językowych.	JZI_K2_W01, JZI_K2_W02, JZI_K2_W03, JZI_K2_W05	Esej
W4	zna i rozumie natywistyczne założenia lingwistyki generatywistycznej.	JZI_K2_W01, JZI_K2_W02, JZI_K2_W03, JZI_K2_W07	Esej
W5	rozumie dokonania Mikołaja Rudnickiego jako kontynuatora tradycji młodogramatycznej w lingwistyce. Zna platońską filozofię lingwistyki Jerrolda Katza oraz hermeneutyczną interpretację lingwistyki Esi Itkonena.	JZI_K2_W01, JZI_K2_W02, JZI_K2_W07	Esej
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi stosować procedury definiowania i klasyfikowania oraz rozumie ich rolę w lingwistyce.	JZI_K2_U03, JZI_K2_U06, JZI_K2_U07	Esej
U2	potrafi opisywać i wyjaśniać intuicje językowe w teorii pryncypiów i parametrów.	JZI_K2_U02, JZI_K2_U04	Esej
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów/gotowa do ukazania strukturalizmu jako wyrazu przełomu teoretycznego w ujmowaniu świadomości językowej.	JZI_K2_K01, JZI_K2_K06	Esej
K2	jest gotów/gotowa do wyjaśniania i opisu zjawisk językowych w paradygmacie historyczno-porównawczym.	JZI_K2_K01, JZI_K2_K06	Esej
K3	jest gotów/gotowa do przedstawienia miejsca i funkcji filozofii lingwistyki w ramach teoretycznej historii nauki.	JZI_K2_K01, JZI_K2_K06	Esej

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Przedmiot i metody badawcze filozofii lingwistyki. Wprowadzenie do logicznej teorii języka. Składnia i semantyka logiczna.	W1	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
2.	Generatywne aspekty gramatyki kategorialnej Kazimierza Ajdukiewicza. Relacje międzyparadygmatyczne w lingwistyce w świetle teoretycznej historii nauki Jerzego Kmity, a koncepcja rozwoju lingwistyki Ireneusza Bobrowskiego (wyjaśnianie a procedura sprawdzania hipotez).	W2	Wykład
3.	Przyczynowe wyjaśnianie zjawisk językowych w standardowym okresie rozwoju paradygmatu generatywistycznego. Natywistyczne założenia lingwistyki generatywistycznej	W4	Wykład
4.	Procedury definiowania i klasyfikowania i ich rola w lingwistyce.	U1	Wykład
5.	Szkoła praska i funkcjonalny sposób wyjaśniania faktów językowych.	W3	Wykład
6.	Strukturalizm jako wyraz przełomu teoretycznego w ujmowaniu świadomości językowej. Językoznawstwo strukturalne Jerzego Kuryłowicz.	K1	Wykład
7.	Opisywanie i wyjaśnianie intuicji językowych w teorii pryncypiów i parametrów.	U2	Wykład
8.	Wyjaśnianie, a opis zjawisk językowych w paradygmacie historyczno- porównawczym.	K2	Wykład
9.	Mikołaj Rudnicki jako kontynuator tradycji młodogramatycznej w lingwistyce. Platońska filozofia lingwistyki Jerrolda Katza. Hermeneutyczna interpretacja lingwistyki Esi Itkonena.	W5	Wykład
10.	Filozofia lingwistyki jako fragment teoretycznej historii nauki (specyfika nauk humanistycznych).	K3	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład konwersatoryjny, Dyskusja

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Przedstawienie planu opracowania (eseju), literatury przedmiotu oraz gotowego opracowania (eseju) na temat wybranych problemów z zakresu filozofii lingwistyki. Kryteria oceniania kompletności, spójności i relewancji przedstawionego eseju: bardzo dobry (5,0): 91-100%; dobry plus (4,5): 85-90%; dobry (4,0): 76-84%; dostateczny plus (3,5): 68-85%; dostateczny (3,0): 60-67%; niedostateczny (2,0): 0-59%.

Literatura

Obowiązkowa

1. Bańcerowski J., Pogonowski J., Zgółka T., Wstęp do językoznawstwa, Poznań 1982.
2. Bobrowski I., Zaproszenie do językoznawstwa, Kraków 1998.
3. Metodologie językoznawstwa. Podstawy teoretyczne, pod red. P. Stelmaszczyka, Łódź 2006.
4. Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, pod red. K. Polańskiego, Wrocław-Warszawa-Kraków 2003.
5. Chapman S., Philosophy for Linguists. London and New York 2000.
6. Noam Chomsky: Inspiracje i Perspektywy, pod red. H. Kardeli i Z. Muszyńskiego, Warszawa 1991.
7. Kmita J., Późny wnuk filozofii. Wprowadzenie do kulturoznawstwa, Poznań 2007.
8. Filozofia a nauka. Zarys encyklopedyczny, pod red. Z. Cackowskiego, J. Kmita i K. Szaniawskiego, Wrocław 1987.
9. Lingwistyka a filozofia, pod red. B. Stanosz Warszawa: 1977.
10. Encyclopedia of Language and Linguistics, 14-Volume Set, Second Edition: Keith Brown (Editor), 2005.
11. Ajdukiewicz K., Język i poznanie, Warszawa 1985.

Dodatkowa

1. Fisiak J., Wstęp do współczesnych teorii lingwistycznych, Warszawa 1978, 1985.
2. Heinz A., Dzieje językoznawstwa w zarysie, Warszawa 1983.
3. Paveau M.-A., Sarfati G.-E., Wielkie teorie językoznawcze, Kraków 2009.
4. Grucza F., Zagadnienia metalingwistyki. Lingwistyka – jej przedmiot, lingwistyka stosowana, Warszawa 1983.
5. Bod R., A new history of the humanities: The search for principles and patterns from antiquity to the present. Oxford University Press: 2013.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Czytanie wskazanej literatury	50
Przygotowanie pracy pisemnej	60
Przygotowanie do zajęć	10
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 150
Liczba punktów ECTS	ECTS 5

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
JZI_K2_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny posiadanej przez siebie wiedzy oraz odbieranych treści i ich stałej aktualizacji do doskonalenia zdobytych umiejętności;
JZI_K2_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do poszanowanie wartości rozwoju wiedzy o języku jako kluczowej składowej dziedzictwa kulturowego;
JZI_K2_U02	Absolwent/ka potrafi podejmować autonomiczne działania zmierzające do rozwijania własnych predyspozycji twórczych i naukowych oraz korzysta ze zdobytej wiedzy przedmiotowej celem dokonania interpretacji złożonych i nietypowych problemów, także przy użyciu zaawansowanych narzędzi programistycznych;
JZI_K2_U03	Absolwent/ka potrafi twórczo interpretować i prezentować zdobyte informacje, dobierać właściwe metody i narzędzia badawcze, prezentować wyniki badań, stosując tradycyjne i multimedialne źródła informacji;
JZI_K2_U04	Absolwent/ka potrafi analizować i oceniać informacje z wykorzystaniem różnych źródeł, w tym w innowacyjny sposób korzystać ze zdobytej wiedzy przedmiotowej w celu formułowania na tej podstawie hipotez oraz krytycznych sądów;
JZI_K2_U06	Absolwent/ka potrafi refleksyjnie odnosić się do własnych pisemnych i ustnych wypowiedzi językowych i potrafi je modyfikować, używając przy tym cyfrowych narzędzi i/lub terminologii profesjonalnej z zakresu językoznawstwa oraz brać udział w debacie – merytorycznie i fachowo argumentować i rozwiązywać problemy;
JZI_K2_U07	Absolwent/ka potrafi w sposób zaawansowany wykorzystać umiejętności językowe w zakresie językoznawstwa, oraz posługując się teoriami z zakresu nauki o języku i informacji, samodzielnie wykonywać zadania, analitycznie i krytycznie interpretować zjawiska językowe, społeczne, kulturowe i cyfrowe;
JZI_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu – wybrane fakty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu językoznawstwa i nauki o informacji jak i w odniesieniu do pozostałych nauk; humanistycznych;
JZI_K2_W02	Absolwent/ka zna i rozumie wybrane pojęcia i zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej z zakresu językoznawstwa i nauki o informacji, w tym badań nad językiem wraz z ich społecznymi, kulturowymi i cywilizacyjnymi kontekstami;
JZI_K2_W03	Absolwent/ka zna i rozumie treść, formę i funkcję rozszerzonej terminologii z zakresu językoznawstwa i nauki o informacji;
JZI_K2_W05	Absolwent/ka zna i rozumie rozwinięte metody analizy i interpretacji różnych wytworów języka do realizacji założonego zadania badawczego;
JZI_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w sposób pogłębiony kompleksową naturę języka i komunikacji międzyludzkiej, ich złożoności i tendencje rozwojowe, także z uwzględnieniem fundamentalnych dylematów współczesnej cywilizacji;